

Ajánlások a műszaki fejlesztést szolgáló „emberi tényezők” további javításához

Az Országos Erdészeti Egyesület érvényben lévő cselekvési programjának vezérgondolata: az erdőgazdálkodás általános megújításának, innovációjának elősegítése társadalmi úton. Az elnökség azért tűzte ezt célul, mert a népgazdaság jelenlegi helyzetében a korábbiaknál is fontosabb lett a szellemi tartalékok feltárása és mozgósítása. Az OEE szociálpolitikai bizottsága tevékenységével igyekszik ezt a célt szolgálni megalakulása óta. Figyelembe veszi az MSZMP Központi Bizottsága és az MTESZ elnökség útmutatásait. Ezek közül kiemeljük az MSZMP KB 1984. április 17-i ülésének állásfoglalását, miszerint:

„Olyan intézkedéseket kell tenni, amelyek mozgósítják a kollektívákat és az egyéneket, s jelentős energiát felszabadítva a gazdasági hatékonyság javulását eredményezik. Tovább kell javítani a népgazdasági tervezést, erősíteni a központi gazdaságirányító tevékenységet, növelni a vállalatok önállóságát és kezdeményezőképességét, bővíteni a szabályozott piac szerepét.”

Az 1985. évi egyesületi célkitűzések során ennek megfelelően választ keres arra a kérdésre: mit kell tenni az intenzív erdőgazdálkodás növekedését szolgáló műszaki fejlődés meggyorsítása érdekében. A szociálpolitikai bizottság az elmúlt két ülésén is ezekkel a kérdésekkel foglalkozott. 1984. június 12-én megtárgyalta a 80 választott OEE tisztségviselő véleményének figyelembevételével készült *A szellemi tartalékok mozgósításának útjai* c. vitaanyagot, az 1985. február 21-i ülésen pedig megvitatták az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) *Ajánlások az innováció feltételeinek javításával kapcsolatos szabályozási módszerekre* c. tanulmányát. Örömmel fogadták, hogy *A műszaki fejlesztés emberi tényezői* c. fejezetben tett országos szintű ajánlások nagyobb részére az OEE szociálpolitikai bizottsága korábban már több esetben felhívta a figyelmet. Ez azt is jelenti, hogy az 1973 óta végzett munka nem volt hiábavaló.

A következőkben az OMFB tanulmány fontosabb megállapításaihoz kapcsolódva ismertetjük a szociálpolitikai bizottság felmérése során kapott ajánlásokat. Az OMFB tanulmányból kiemelt részek idézőjelben vannak.

„A műszaki fejlesztés legfontosabb tényezője az ember... Az innovációs eredmények létrehozásában vagy átvételében a kreatív értelmiség szerepe meghatározó.”

Meg kellene vizsgálni, hogy a képzésben jelenleg megfelelő-e a mérnökök és a technikusok aránya. Újból át kellene tekinteni a szakmában, hogy milyen feladatok ellátásához szükségesek az erdőmérnöki ismeretek, és ennek figyelembevételével kellene meghatározni az erdőmérnöki végzettséget igénylő munkaköröket. Célszerű alkotói tevékenységet, nagyobb önállóságot és cselekvési teret biztosítani az egyéni adottságok és az érdeklődési kör figyelembevételével. Nagyobb teret kell adni az alkotó, szervező, elemző és irányító munkának.

Fokozatosan biztosítani kell, hogy munkaidejük minél kisebb hányadát fordítsák a mérnöki ismereteket nem igénylő adminisztrációs munkára.

„A jelenlegi helyzetben külön fontos a szervezethez és a szervezési kultúra növelése. A kettős képzettségű szakemberek csoportjának szélesítését támogatni kell.”

Meg kellene vizsgálni, hogy a szakmában milyen szakterületen és milyen

arányban van szükség szakmérnöki ismeretekre. Ennek megfelelően kellene ösztönözni a továbbképzést és továbbtanulást. Minden képzési területen súlyának megfelelő arányban kellene foglalkozni a szervezéssel és a közgazdasági összefüggésekkel az egyes tantárgyak keretén belül. A speciális ismeretekkel és a több irányú képzettséggel rendelkezőknek ismereteik hasznosításához egyre nagyobb arányban kell biztosítani a feltételeket és teljesítményüknek megfelelően szükséges anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesíteni őket. A folyamatos továbbképzésben és önképzésben, valamint az ismeretek teljes hasznosításában az eddiginél lényegesen nagyobb mértékben kell érdekeltté tenni a mérnököket és a technikusokat.

„Hosszabb távon — a népgazdaság teherbíró képességével arányosan — kívánatos a műszaki-gazdasági értelmiség anyagi érdekeltiségének más, főleg nem diplomás csoportokhoz viszonyított fokozott növelése. Ez nem jelenti a szellemi munka indokolatlan felértékelését, pusztán a jelenlegi alulértékelését szüntetné meg. A jogszabályok ma is lehetővé teszik a kiemelkedő teljesítményt nyújtó nem vezető állású szakemberek átlagon felüli anyagi elismerését. Vizsgálni kellene vajon a vállalatok miért nem élnek eléggé ezzel a lehetőséggel...”

A szakmában feltétlenül figyelembe kellene venni a rövid és hosszú távú érdekek teljes összhangjának biztosítását szolgáló tevékenységet az anyagi és az erkölcsi megbecsülésben. A közel azonos produkciót nyújtó műszakiak erkölcsi és anyagi elismerése között ne legyen nagy különbség, és lehetőleg ők dolgozzanak egy csapatban. Így a differenciálás nem annyira a csapaton belül, hanem azok között történhetne, akit jobban elfogadnak a kollégivák. Az alapfizetés alapján megállapított nyugdíj általában kedvezőtlenül hat mindenkire. Különösen hátrányos helyzetben vannak azok az erdészek, akik az erdő közelében élnek, feleségeik otthon a háztartásban és a ház körül dolgoznak.

„Ki kellene dolgozni továbbá a mérnöki-gazdasági munka elismerésének olyan rendszerét, amely címekben, fokozatokban, kitüntetésekben azokat jutalmazná, akik az új műszaki eredmények bevezetésével, alkalmazásával és adaptációjával eredményesen foglalkoznak. Kedvezően hatna a munkahelyi közérzetre, ha a műszaki-gazdasági szakembereket eredményesebben be lehetne vonni a társadalmi gazdasági és a műszaki döntések előkészítésébe és meghozatalába. Általános közérzetüket javítaná, ha a vállalati besorolásoknál alkalmazott bürokratikus „ízű” kategóriákat (pl. műszaki ügyintéző) megváltoztatnák. Ezek tartalmának és követelményrendszerének kimunkálásával lehetőséget kell biztosítani a nem vezető állású szakemberek előremenetelére is.”

Az idézett célkitűzéssel a bizottság teljes mértékben egyetért. Ki kellene dolgozni a szakmában minden beosztáshoz a „mester” fokozat elérésének feltételeit, vagy más módot kellene találni arra, hogy a beosztott mérnökök előmenetele ne legyen kötve a munkakörváltáshoz, mert az erdővel kapcsolatos hosszú távú tevékenységben nagy szerepe van a helyi ismereteknek.

A kitüntetések, címek, odaitélése előtt az eddiginél nagyobb mértékben kérdezzék meg a munkát érdemben megítélni képes szakemberek véleményét. Ebben az Országos Erdészeti Egyesületnek kezdeményező szerepet kell vállalnia. El kellene érni, hogy munkakörtől, munkahelytől, függetlenül az arra rászolgáltak megkapják a főerdész, főerdész-technikus, főerdőmérnök címek használatának jogát. Ezek az erkölcsi elismerés konkrét megnyilvánulási formái. Mögöttük elismert szakmai és egyesületi teljesítménynek kell állni.

Dr. Halupáné dr. Grósz Zsuzsa